

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 482/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného WEBBER LEGAL, s. r. o., Duchnovičovo námestie 1, Prešov, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-54Er/1687/2015 takto

rozhodol:

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-54Er/1687/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje** v konaní sp. zn. B5-54Er/1687/2015 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **500 eur**, ktoré **je** mu **povinný** vyplatiť Mestský súd Bratislava IV do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **530,85 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B5-54Er/1687/2015. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie 7 042,86 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti ústavný súd zistil, že Okresný súd Bratislava V viedol pod sp. zn. 54Er/1687/2015 exekučné konanie proti sťažovateľovi v procesnom postavení povinného. Dňa 22. novembra 2019 sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie.

3. Okresný súd uznesením č. k. 54Er/1687/2015-36 z 11. novembra 2021 exekúciu výrokom I zastavil a vo výroku II zaviazal oprávneného nahradiť povinnému trovy konania vo výške 100 %. Pokiaľ ide o návrh na odklad exekúcie, v bode 23 odôvodnenia tohto uznesenia uviedol, že o návrhu na odklad exekúcie nerozhodoval, keďže exekúciu zastavil.

4. Oprávnený podal proti uzneseniu o zastavení exekúcie 14. decembra 2021 odvolanie, ktoré bolo sťažovateľovi spolu s výzvou zo 17. augusta 2022, aby sa v lehote 10 dní od doručenia k odvolaniu vyjadril, doručené 28. septembra 2022.

5. Sťažovateľ uvádza, že mestský súd dosiaľ nepredložil vec na rozhodnutie odvolaciemu súdu napriek tomu, že odo dňa podania odvolania uplynulo viac ako 21 mesiacov a od podania návrhu na zastavenie exekúcie uplynuli takmer 4 roky.

6. Ústavný súd uznesením sp. zn. II. ÚS 482/2023 z 24. októbra 2023 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že posudzovaná vec je mimoriadne jednoduchá, ide o rozhodovanie o návrhu na zastavenie exekúcie, kde sa rozhoduje bez nariadenia pojednávania, čo by malo urýchliť čas rozhodovania, a preto nie je vhodné porovnávať čas, ktorý potrebuje sudca na rozhodnutie o návrhu na zastavenie exekúcie, s časom, ktorý potrebuje sudca na rozhodnutie sporu v civilnom sporovom konaní. Zároveň je názoru, že na jeho strane neexistuje okolnosť, ktorou by svojím správaním prispel k prietahom v napadnutom konaní.

8. Mestský súd prietahmi v napadnutom konaní spôsobuje sťažovateľovi podľa jeho názoru „*protiústavné prehlbovanie stavu právnej neistoty, v ktorej sa ako povinný nachádza*“, preto požaduje finančné zadosťučinenie 7 042,86 eur.

9. Sťažovateľ je toho názoru to, že mestský súd postupom v napadnutom konaní porušil jeho označené základné práva podľa ústavy a listiny, ako aj jeho práva podľa dohovoru.

II.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

10. Mestský súd k ústavnej sťažnosti zaujal stanovisko podaním sp. zn. 1SprV/456/2023 z 24. novembra 2023, ktorého súčasťou je aj vyjadrenie zákonnej sudkyne a prehľad úkonov v napadnutom konaní.

11. Zákonná sudkyňa k sťažnosti okrem iného uviedla, že k celkovej dĺžke konania prispela jej celková vysoká zaťaženosť, ako aj zmeny v organizácii súdnictva, a konštatuje, že postup v napadnutom konaní je „*procesne primeraný počtu pridelených vecí*“.

12. Sťažovateľ v replike k vyjadreniu mestského súdu okrem iného uvádza, že mestský súd „*nerespektuje ustálenú judikatúru ústavného súdu*“, podľa ktorej vysoký nápad vecí a nedostatočné personálne obsadenie konajúceho súdu patria medzi ústavne nevýznamné dôvody pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní.

13. Sťažovateľ tiež poukazuje na svoje nepriaznivé sociálne a finančné pomery a zdôrazňuje negatívne dôsledky priet'ahov v exekučnom konaní.

14. Sťažovateľ uvádza, že ani po podaní ústavnej sťažnosti a zaslaní výzvy mestskému súdu na vyjadrenie mestský súd neodstránil vytýkané priet'ahy v konaní, preto navrhuje, aby ústavný súd túto skutočnosť špecificky zohľadnil pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadost'učinenia.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

15. Predmetom konania pred ústavným súdom je posúdenie, či postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04).

17. Právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza najmä z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v zmysle ktorých „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priet'ahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

19. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právna a skutková zložitosť prejednáwanej veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o procesných návrhoch účastníkov exekučného konania patrí medzi

bežnú rozhodovaciu súdnu agendu. Vychádzajúc z predloženého spisového materiálu, ústavný súd konštatuje, že nič nenasvedčuje tomu, že by išlo o skutkovo či právne mimoriadne náročné konanie.

20. V konaní o ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov ústavný súd okrem zložitosti veci skúma aj to, akým spôsobom sa na prietahoch konania podieľa osoba, ktorá podala ústavnú sťažnosť vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Po preskúmaní príslušného spisového materiálu zistil, že sťažovateľ svojím správaním v napadnutom konaní neovplyvnil nežiaducim spôsobom jeho dĺžku.

21. Tretím hodnotiacim kritériom je postup súdu v napadnutom konaní. K tomu je potrebné uviesť, že 22. novembra 2019 sťažovateľ podal na okresnom súde návrh na zastavenie exekúcie a návrh na odklad exekúcie. Okresný súd až takmer po 2 rokoch uznesením č. k. 54Er/1687/2015-36 z 11. novembra 2021 exekúciu výrokom I zastavil a vo výroku II zaviazal oprávneného nahradiť povinnému trovy konania vo výške 100 %. Oprávnený podal proti uzneseniu o zastavení exekúcie 14. decembra 2021 odvolanie, ktoré bolo sťažovateľovi spolu s výzvou na vyjadrenie doručené 28. septembra 2022, teda až po 9 mesiacoch. Následne okresný súd ostal nečinný napriek tomu, že odo dňa podania odvolania uplynuli viac ako 2 roky a od podania návrhu na zastavenie exekúcie viac ako 4 roky.

22. Ústavný súd v súvislosti s argumentáciou mestského súdu uplatnenou vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti stabilne pripomína, že personálne obsadenie súdu, jeho organizácia, vysoký počet vecí v príslušnom oddelení, ako i optimalizácia súdnictva teda nie sú dôvodmi, pre ktoré by malo byť ospravedlnené, tolerované a ústavne udržateľné porušovanie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd nad rámec poznamenáva, že je táto okolnosť z individuálneho hľadiska, teda z hľadiska osoby zákonného sudcu pochopiteľne ospravedlniteľná, avšak z hľadiska celkovej zodpovednosti mestského súdu za plynulosť konania vo veci účastníkov ju zohľadniť nemožno.

23. Na základe uvedených zistení je zrejmé, že mestský súd, resp. pôvodne okresný súd, nezvolil v súdnom konaní taký procesný postup, ktorý by smeroval k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza. Ústavný súd dospel k názoru, že dĺžka rozhodovania mestského súdu v napadnutom konaní je celkom zjavne neprimeraná a že jeho nečinnosťou došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku rozhodnutia).

24. Z petitu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namieta v konaní pred ústavným súdom i porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktoré odôvodňuje zbytočnými prietahmi v napadnutom konaní.

25. Ústavný súd konštatuje, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť, plynulosť a efektívnosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (resp. podľa čl. 36 ods. 1 listiny). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne

okolnosti daného prípadu by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07). V sťažovateľovom prípade o takúto situáciu zjavne nejde, preto v tejto časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku rozhodnutia).

IV.

Príkaz konať vo veci a priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

26. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd prikázal mestskému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) konať v predmetnej veci bez zbytočných priet'ahov, pretože ku dňu prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené (bod 2 výroku rozhodnutia).

27. Sťažovateľ si v ústavnej sťažnosti žiada priznať primerané finančné zadost'učinenie 7 042,86 eur z dôvodov uvedených v bode 8 tohto rozhodnutia.

28. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci považoval za potrebné priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie. Pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti danej veci, predovšetkým však opakujúce sa obdobia nečinnosti mestského súdu. Majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'učinenia je len zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval priznanie sumy 500 eur sťažovateľovi za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku rozhodnutia).

30. Podľa § 135 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva alebo slobody, je povinný sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadost'učinenie, v tejto lehote priznané finančné zadost'učinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa zvyšuje finančné zadost'učinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

V.

Trovy konania

31. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktoré mu vznikli v súvislosti s právnym zastupovaním právnu zástupkyňou.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Za prvé dva úkony právnej služby, t. j. prevzatie a prípravu zastupovania a podanie ústavnej sťažnosti, vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2022, ktorá bola 1 252 eur, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2023.

Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2023 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) predstavuje sumu 208,67 eur. Takto stanovená odmena predstavuje pri dvoch úkonoch 417,34 eur, s režijným paušálom 2 x 12,52 eur (§ 16 ods. 3 vyhlášky) spolu 442,38 eur. Pokiaľ ide o ďalší úkon právnej služby – repliku sťažovateľa, ústavný súd konštatuje, že neobsahuje nové, resp. ústavnoprávne relevantné skutočnosti, ktoré mu nie sú známe, preto odmenu za uvedený úkon nepriznal. Keďže právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, celá uvedená suma bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Ústavný súd teda priznal úspešnému sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia 530,85 eur (bod 4 výroku rozhodnutia).

33. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2024

Peter Molnár
predseda senátu